

Business Panel vuotta • år 20

1 • 2023

Nordea

Tuuli Koivu är Nordeas chefsekonom sedan 2019. Tidigare arbetade hon på Nordea som ekonom med specialisering på euroområdets makroekonomi och penningpolitik. Innan dess arbetade Koivu som ekonom på Finlands Bank, som ekonom specialiserad på Kinas ekonomi på Europeiska centralbanken, på Finansstabilitetsmyndigheten samt på finansministeriet.

Centralbankernas svåra uppgift

Även om tillväxtutsikterna för de västerländska ekonomierna är svaga, är inflationstrycket fortsättningsvis stort. För att minska det har centralbankerna fortsatt att skärpa penningpolitiken, men det är osäkert om de lyckas anpassa åtstramningsåtgärderna så att inflationstrycket minskar samtidigt som ekonomierna inte går in i en recession. Finlands ekonomi är speciellt känslig för de risker som en mycket stram penningpolitik medför.

Inflationen har visat sig vara ett segare problem än vad som förväntats under vintern och våren i många västländer. Även om inflationsnivåerna har sjunkit ganska brant både i USA och i euroområdet, beror nedgången huvudsakligen på att energiprisförändringarna har sjunkit till noll eller är till och med negativa. Däremot har lättningen av omfattande pristryck tagit längre tid än väntat.

Därför har centralbankerna tvingats fortsätta att skärpa penningpolitiken, även om många ekonomiska indikatorer har försämrats, oro för bankerna har uppstått särskilt i USA och tillväxtutsikterna är osäkra. I år förväntas tillväxten i euroområdet vara en procent och tillväxtprognoserna är bara lite högre i USA. Samtidigt är många indikatorer som förutspår en recession höga.

Centralbankerna står inför en svår uppgift när de tänker på tillräckligt stram penningpolitik för att minska inflationen samtidigt som man undviker recession och arbetslöshet. Utmaningen ökar eftersom penningpolitikens effekter kommer med fördröjning. När det finns osäkerhet om politikens effekt finns det en risk att centralbanken betonar åtstramningsåtgärder för mycket.

ECB:s speciella svårighet är att skillnaderna mellan medlemsländernas ekonomiska strukturer och penningpolitikens överföring är stora inom euroområdet. Finland är ett av de länder där stigande räntor har överförts till utvecklingen i real ekonomin särskilt snabbt, och vår tillväxtprognos för i år är ungefär noll.

Den främsta orsaken till detta är att räntebindingarna för bostadslån i Finland vanligen är rörliga, vilket har ökat hushållens kostnader snabbt när räntorna stiger och nästan stoppat upp bostadsmarknaden. Därför är de kortsiktiga utsikterna för byggandet och konsumtionen i Finland svaga. Finlands exportsektor, som fokuserar mycket på råvaror och investeringsvaror, lider också när investeringsbeslut skjuts upp på grund av försämrad tillgänglighet till finansiering runt om i världen. För Finlands ekonomiska utveckling är det mycket viktigt att centralbankerna snabbt lyckas dämpa inflationsnivåerna inom euroområdet och att osäkerheten som minskar världsekonomin tillväxtutsikter försvinner.

Rätt så blek utsikt för företag i Österbotten

Konjunkturläget i företagen i Österbotten och Mellersta Österbotten är fortfarande ganska svagt, men inte särskilt dramatiskt. När man jämför konjunkturen med långsiktiga genomsnittsnivåer är situationen något nedstämmande. Detta framgår av den ekonomiska barometern Business Panel som Österbottens handelskammare gjorde bland sina medlemsföretag i slutet av april.

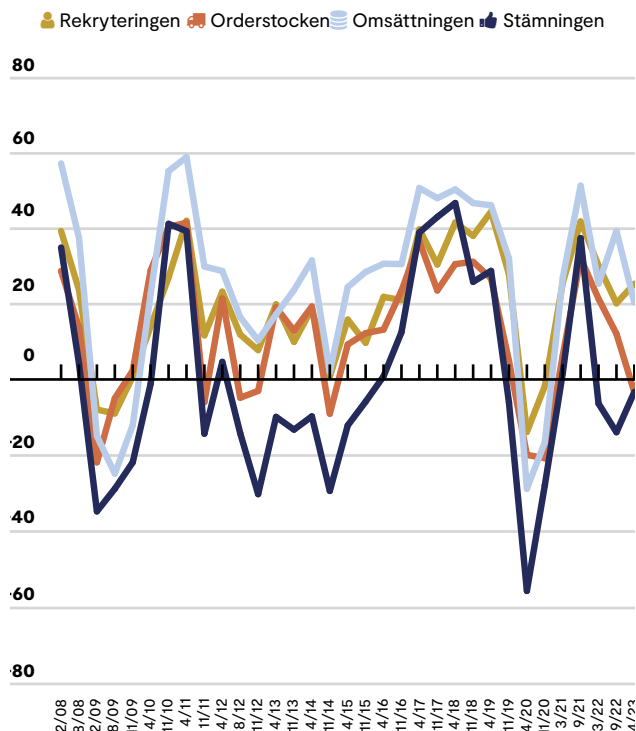
Å andra sidan utmanas konjunkturen av inflationen samt av pristryck och leveransproblem som delvis fortsätter ännu. Försämringen av orderstocken har fortsatt. Ändå uppger cirka en tredjedel av företagen att deras orderstock är bättre än förra året, hos en tredjedel är orderböckerna lika tjocka och en hos tredjedel är de tunnare än för ett år sedan.

Omsättningsförväntningarna har sjunkit sedan hösten. Omsättningens saldotal är dock kraftigt positivt med 20,4. Två tredjedelar av företagen uppger att deras omsättningsförväntningar är större i år än förra året. Detta påverkas delvis av prissättning, eftersom 70 procent av respondenterna planerar att höja försäljningspriserna under de kommande månaderna på grund av ökade produktionskostnader.

Stämningen har stigit något sedan hösten, men saldotalet är fortfarande något under nollstrecket. Ytterligheterna i stämningen är ganska jämnt fördelade: knappt en tredjedel är optimistiska eller mycket optimistiska och en tredjedel är pessimistiska eller mycket pessimistiska. Men majoriteten anser att stämningen är normal.

Saldotalet för antalet anställda har vänt uppåt och är också det starkaste av saldotalen (25,4) och högre än det långsiktiga genomsnittet. Drygt en tredjedel av företagen rekryter lite eller mycket under de kommande sex månaderna. Antalet anställda förblir oförändrat för 57 procent och nio procent överväger minskning. 40 procent av alla svarande anser att brist på kunnig arbetskraft är ett hinder. För ett år sedan var motsvarande siffra 37 procent. 86 procent av företagen anser att det är viktigt att öka arbetskraftsinvandringen under den kommande regeringsperioden.

Saldotalen

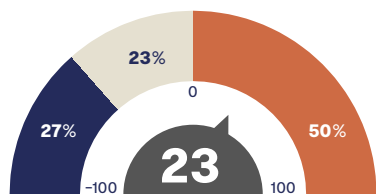

Vår verksamhet begränsas av

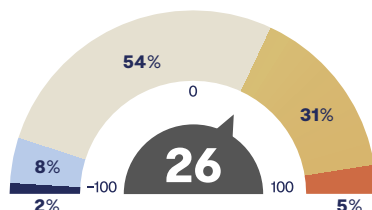
● % alla branscher ● % industrin

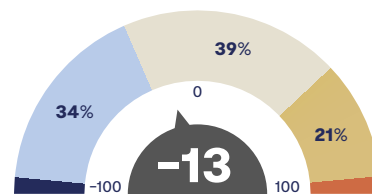
Industrin

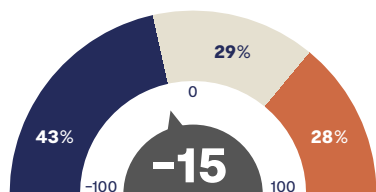
Omsättningen
 ● minskar avsevärt ● minskar något ● hålls oförändrad ● ökar något ● ökar betydligt

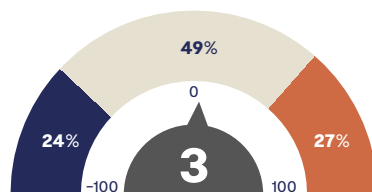
Rekrytering
 ● minskar avsevärt ● minskar något ● hålls oförändrad ● ökar något ● ökar betydligt

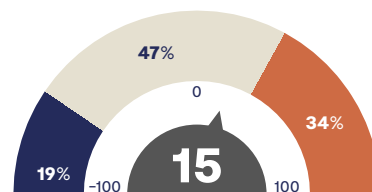
Allmän stämning
 ● mycket pessimistisk ● pessimistisk ● normal ● optimistisk ● mycket optimistisk

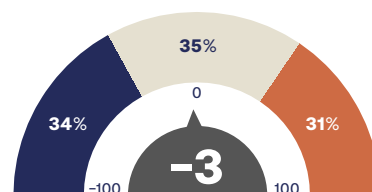
Orderstocken
 ● mindre ● lika stor ● större

Investeringarna
 ● mindre ● oförändrade ● större

Export
 ● mindre ● oförändrade ● större

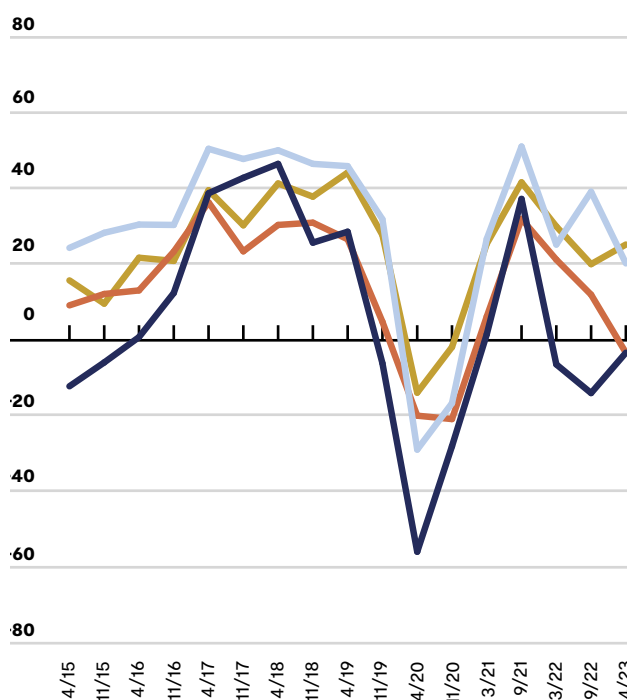

Lönsamhet
 ● mindre ● oförändrade ● större

Industrins stämning har hållits på samma nivå som vid föregående mätning, trots turbulens i andra saldotalen. Både orderstocken och förväntningarna på omsättningen har sjunkit. Omsättningsutsikterna är dock fortfarande på en hög nivå, och hälften av respondenterna uppger att omsättningen överstiger föregående år. Den försämrade orderstocken besväras dock många, och 42 procent av industriföretagen uppger att orderstocken är sämre än i fjol. 26 procent kämpar med lönsamhetsproblem, men majoriteten når åtminstone föregående fjolårets nivå i lönsamhet.

35 procent av företagen planerar att anställa de närmaste månaderna, medan var tionde tänker minska personalen. Det finns dock utmaningar med rekrytering, eftersom 47 procent av företagen anser att bristen på kompetent arbetskraft är en flaskhals för verksamheten. Stigande priser på råvaror och komponenter samt leveransproblem och otillräcklig efterfrågan utmanar också verksamheten i stor utsträckning.

Knappt hälften bedömer att exporten når förra årets nivå och en tredjedel bedömer att exporten till och med överstiger förra årets nivå. När det gäller investeringar inom industrin är situationen mycket tudelad: 27 procent uppger att de investerar mer än förra året, medan en femtedel minskar sina investeringar. Den höjda räntan till följd av inflationen skjuter upp investeringar och skapar en väntande stämning på marknaden. Om det fortsätter förväntas minskande efterfrågan och en allmänt negativ riktning.

Salgotalen

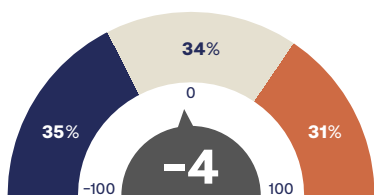
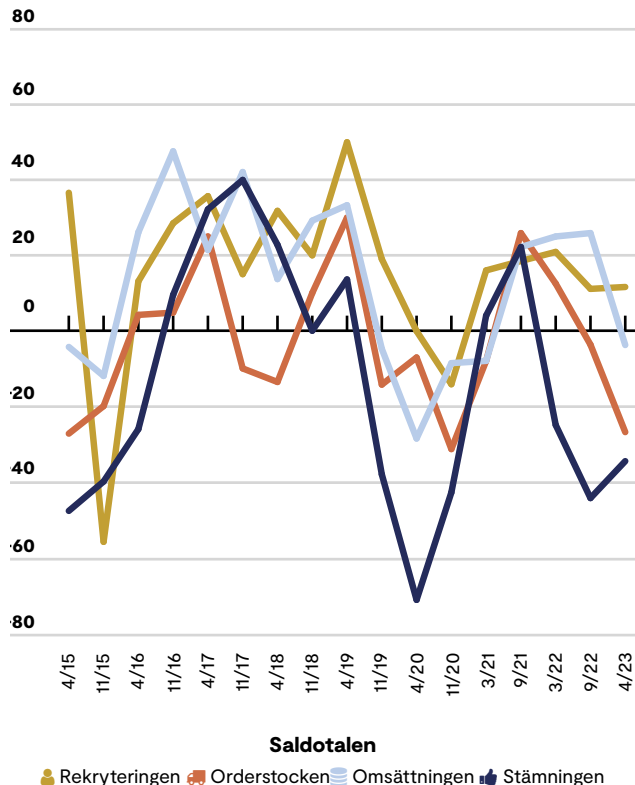
● Rekryteringen ● Orderstocken ● Omsättningen ● Stämningen

Byggbranschen

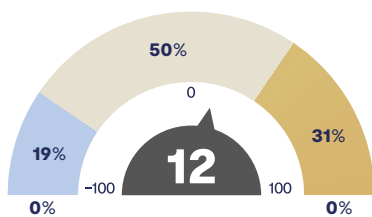
På byggsektorn är stämningen fortfarande mycket dys- ter, och nästan 60 procent av respondenterna upplever stämningen som pessimistisk eller mycket pessimistisk. Stämningen har dock utvecklats något mer positivt sedan förra undersökningen. De tunna orderböckerna och försämringen av omsättningsförväntningarna förklarar den dystra stämningen. En del företag lyfter upp att den försämrade konjunkturen har fått dem att hamna i pa- nik, vilket kan leda till att jobb tas emot till underpris och därmed hotar lönsamheten för andra företag också. Nu uppger 35 procent av respondenterna inom sektorn att lönsamheten har försämrats.

De största flaskhalsarna inom branschen är otillräcklig efterfrågan och ökade materialkostnader. Mer än hälften av byggföretagen nämner dessa som flaskhalsar. Behovet av personal har förblivit på samma nivå som i föregående mätning, och hälften av företagen behåller sin nuvarande personalstyrka. En tredjedel säger att de kommer att anställa mer personal under de kommande sex månaderna.

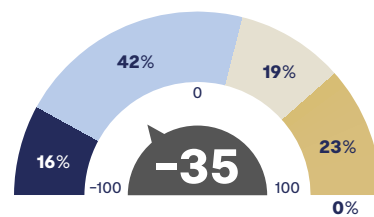
Byggsektorn efterfrågar starkt att tillståndsprocesserna bör förbättras (70 %) för att öka konkurrenskraften och sysselsättningen.

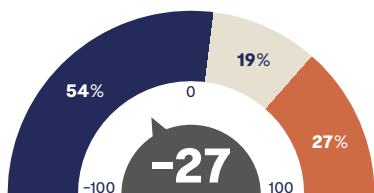
● minskar ● är oförändrad ● ökar

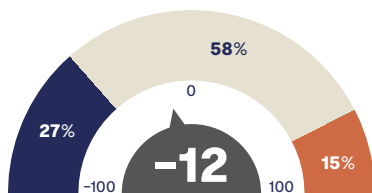
● minskar avsevärt ● minskar något
● hålls oförändrad ● ökar något
● Ökar betydligt

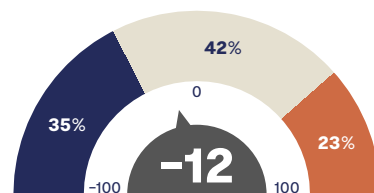
● mycket pessimistisk ● pessimistisk ● normal
● optimistisk ● mycket optimistisk

● mindre ● lika stor ● större

● mindre ● oförändrade ● större

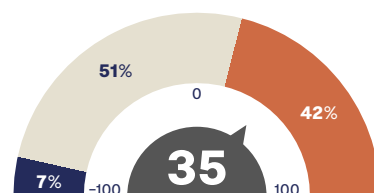
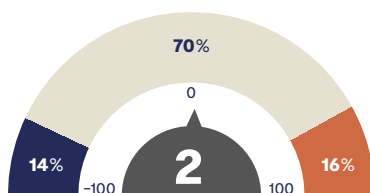
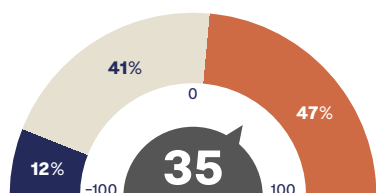
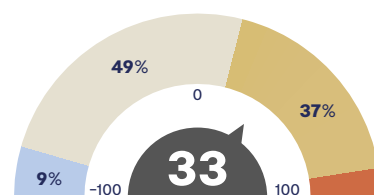
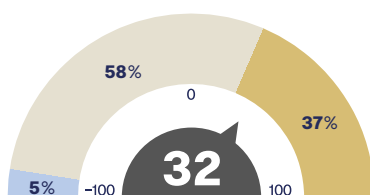
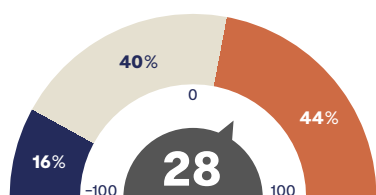
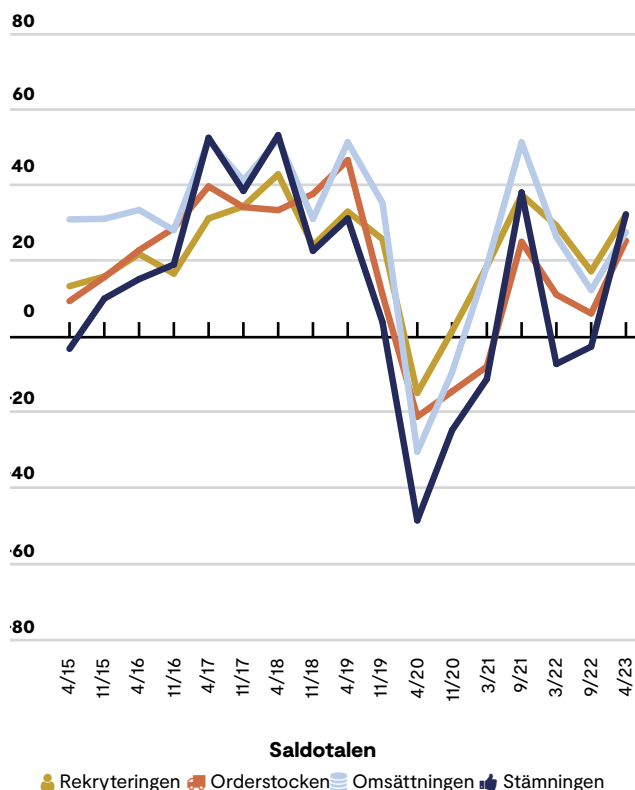
● mindre ● oförändrade ● större

Privata tjänster

Servicebranschen har vänt upp och ned sedan hösten och alla konjunkturindikatorer visar stark tillväxt. Branschen har också flest företag (42%) som för tillfället inte upplever några produktionshinder. Alla saldotal – omsättning, orderböcker, rekrytering och stämning – är starkt positiva.

Stämningen är särskilt hög och 42 procent av företagen ser stämningen som optimistisk eller mycket optimistisk. 37 procent av företagen behöver anställa mer personal, men inget av dem behöver betydligt mer personalresurser. Bara knappt fem procent av företagen överväger att minska personal – det här är det minsta antalet bland branscherna. Branschens största flaskhals anses vara tillgängligheten av kompetent arbetskraft, som nämns av 47 procent av företagen.

44 procent av företagen förväntar sig att omsättningen stiger högre än förra året och 42 procent tror på en förbättring av lönsamheten. Delvis uppnås detta genom prisökningar – var sjunde företag planerar att höja försäljningspriserna på grund av ökade produktionskostnader.

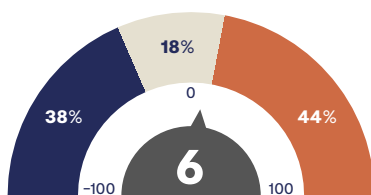
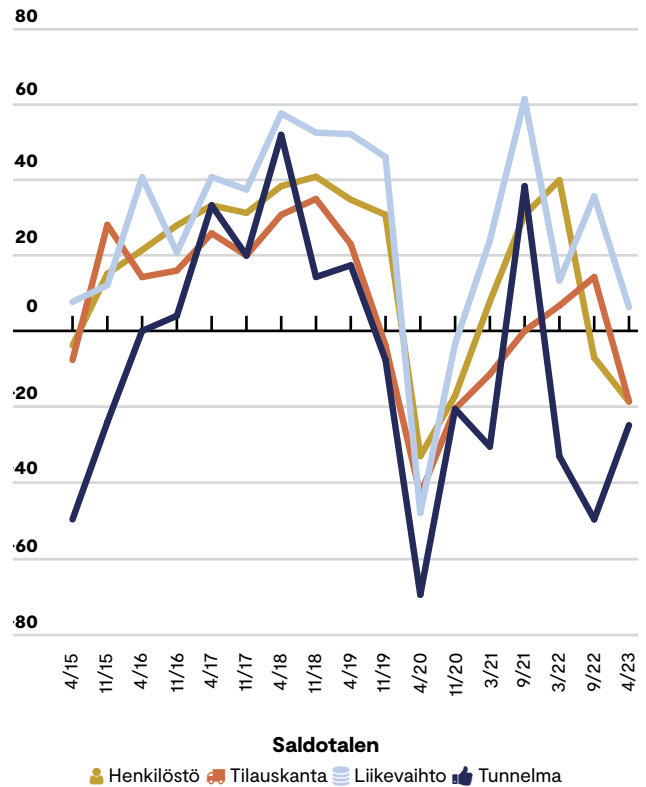

Handeln

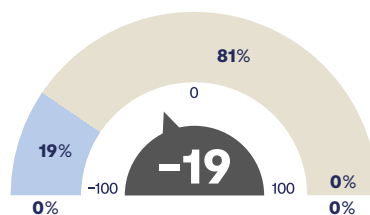
Handelsbranschens konjunktutsikter är de svagaste bland branscherna – men inte hopplösa. Konsumenternas köpkraft avspeglas i hög grad i handelsbranschen, vilket till stor del förklarar saken. Det är också värt att notera att konjunktutsikterna inom branschen varierar beroende på om det gäller dagligvaruhandeln, bruksvaruhandeln eller bilhandeln, till exempel. Stämningen inom branschen är dystur, men har ändå blivit bättre sedan den senaste mätningen. Det finns ingen som ser branschens stämning som mycket optimistisk, men å andra sidan finns det inte heller sådana som upplever stämningen som mycket pessimistisk. Normal stämning råder i nästan hälften av företagen.

Nästan 63 procent av handelsföretagen förutspår att deras omsättning kommer att nå eller överträffa föregående års nivå. Däremot säger 44 procent att lönsamheten fortsätter att försämrans speciellt på grund av höjda energi- och transportkostnader. Den största flaskhalsen inom branschen är otillräcklig efterfrågan, som 63 procent säger hämmar deras verksamhet.

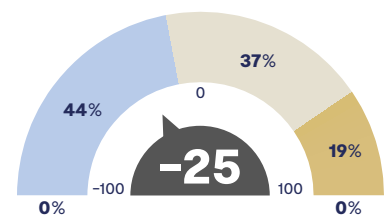
Detta återspeglas också i rekryteringsbehoven, som inte ses aktuellt inom branschen de närmaste månaderna. Majoriteten av företagen säger att deras personalantal kommer att förbli på nuvarande nivå och nästan var femte kommer att behöva minska personalen något. Bristen på kompetent arbetskraft är således inte en flaskhals inom branschen.

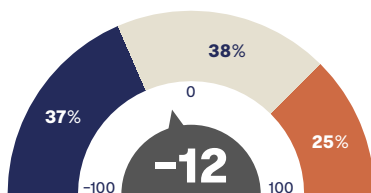
● minskar ● är oförändrad ● ökar

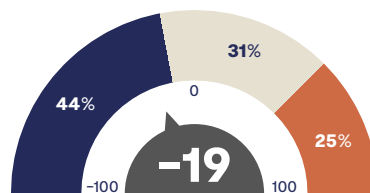
● minskar avsevärt ● minskar något
● hålls oförändrad ● ökar något
● Ökar betydligt

● mycket pessimistisk ● pessimistisk ● normal
● optimistisk ● mycket optimistisk

● mindre ● lika stor ● större

● mindre ● oförändrade ● större

KAUPPAKAMARI
HANDELSKAMMAREN

Business
Panel ²⁰
vuotta • år

Denna ekonomiska översikt beskriver läget våren 2023 på Österbottens handelskammars område. Området sammanfaller med Österbottens NTM-centrals område och består av landskapen Österbotten och Mellersta Österbotten. Den ekonomiska översikten baserar sig på materialet från Österbottens handelskammars Business Panel. Undersökningen genomfördes 26–28.4.2023 bland handelskammars medlemmar som en del av handelskammars nationella konjunkturbarometer. Antalet svar från Österbottens handelskammars område var 181 och svarsprocenten därmed 18.

En utförlig bildserie av Business Panel kan ses på vår webbplats
<https://www.ostro.chamber.fi/sv/category/statistik/>